

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 47 став 1 точка 6 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15 и 6/16) и член 65-ѓ став 1 од Законот за банките („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/07, 90/09, 67/10, 26/13, 15/15, 153/15 и 190/16), Советот на Народната банка на Република Македонија донесе

О Д Л У К А

за методологијата за идентификување системски значајни банки (неофицијален пречистен текст)¹

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со оваа одлука се пропишува методологијата врз основа на која Народната банка на Република Северна Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка) ги идентификува системски значајните банки во Република Северна Македонија и го утврдува заштитниот слој на капиталот за секоја системски значајна банка.

Методологијата од ставот 1 на оваа точка ги содржи:

- квантитативниот пристап при оцена на системската значајност на секоја банка, односно квантитативните критериуми и показатели врз основа на кои се утврдуваат системски значајните банки;
- начинот на утврдување заштитен слој на капиталот за системски значајните банки, врз основа на квантитативниот пристап;
- квалитативната супервизорска оцена;
- начинот на утврдување заштитен слој на капиталот за системски значајните банки, врз основа на квалитативната супервизорска оцена.

II. КВАНТИТАТИВЕН ПРИСТАП ЗА ИДЕНТИФИКУВАЊЕ СИСТЕМСКИ ЗНАЧАЈНИ БАНКИ

2. Квантитативниот пристап за идентификување системски значајни банки се заснова врз четири критериуми на системска значајност:

- големина;
- заменливост;
- поврзаност;
- сложеност.

Критериумите од ставот 1 од оваа точка имаат подеднакво значење, односно имаат ист пондер во утврдувањето на системската значајност на банките.

¹ Ова претставува неофицијален пречистен текст на Одлуката за методологијата за идентификување системски значајни банки. Неофицијалниот пречистен текст на Одлуката за методологијата за идентификување системски значајни банки се состои од: Одлуката за методологијата за идентификување системски значајни банки („Службен весник на Република Македонија“ бр. 26/17), Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката методологијата за идентификување системски значајни банки („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 88/21) и Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката методологијата за идентификување системски значајни банки („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 102/22).

Критериумот „големина“ го одразува значењето на банката од аспект на нејзиниот удел во пазарот (активата на банкарскиот систем). Колку е поголема банката, толку е поголема веројатноста дека нејзината нестабилност може да влијае негативно врз финансискиот систем и довербата во него.

Критериумот „заменливост“ ја одразува улогата на секоја банка во реалната економија или на одреден специфичен пазар во рамките на финансискиот сектор. Банките коишто вршат специфични функции за голем број крајни корисници за кои тие претставуваат значаен снабдувач на одредена услуга, имаат поголемо значење за финансиската стабилност. Притоа, може да е ограничена брзата замена на активностите на една банка со друга.

Критериумот „поврзаност“ ја одразува присутноста на банките на меѓубанкарскиот пазар, девизниот пазар и учеството на банките во вкупниот платен промет во земјата.

Критериумот „сложеност“ ја одразува присутноста на домашните банки на меѓународните пазари, односно обемот на прекуграничните активности на банките и учеството на банките во платниот промет со странство.

3. Во секој критериум од точката 2 од оваа одлука се вклучуваат квантитативни показатели врз основа на кои се определува значајноста на секоја банка според секој критериум.

Квантитативните показатели од ставот 1 од оваа точка имаат подеднакво значење, односно имаат ист пондер во рамките на секој одделен критериум.

Квантитативните показатели од ставот 1 од оваа точка се прикажани во прилогот бр. 1, кој е составен дел на оваа одлука.

4. Врз основа на критериумите и показателите од точките 2 и 3 од оваа одлука, за секоја банка во Република Северна Македонија се пресметува сумарна оценка за системската значајност, како просечна вредност на критериумите за таа банка.

По исклучок на ставот 1 од оваа точка, сумарна оценка не се пресметува за „Развојната банка на Северна Македонија“ АД Скопје, којашто е исклучена од идентификувањето системски значајни банки во Република Северна Македонија, поради нејзиниот специфичен карактер и ограничен тип активности коишто ги врши.

5. Пресечната точка помеѓу системски значајните и системски незначајните банки во Република Северна Македонија изнесува 350 базични поени.

III. УТВРДУВАЊЕ ЗАШТИТЕН СЛОЈ НА КАПИТАЛОТ ЗА ИДЕНТИФИКУВАЊЕ СИСТЕМСКИ ЗНАЧАЈНИ БАНКИ, ВРЗ ОСНОВА НА КВАНТИТАТИВНИОТ ПРИСТАП

6. Врз основа на сумарната оцена од точката 4 од оваа одлука, секоја системски значајна банка се распоредува во една од петте поткатегории на системска значајност.

Поткатегиите на системска значајност се движат во интервалот помеѓу пресечната точка (минимална вредност) и сумарната оцена на банката со највисока системска значајност, зголемена за една стандардна девијација на сумарните оценки на сите системски значајни банки (максимална вредност).

7. Висината на заштитниот слој на капиталот за секоја поткатегија на системска значајност е определен во прилогот бр. 2 кој е составен дел на оваа одлука.

IV. КВАЛИТАТИВНА СУПЕРВИЗОРСКА ОЦЕНА

8. Покрај квантитативниот пристап од главата II од оваа одлука, Народната банка може да примени и квалитативна супервизорска оцена врз основа на која:

- банката чијашто сумарна оцена е под пресечната точка, може да се идентификува како системски значајна банка;
- банката распоредена во поткатегија на системска значајност согласно со точката 6 став 1 на оваа одлука, може да се распореди во една пониска или повисока поткатегија на системска значајност.

V. УТВРДУВАЊЕ ЗАШТИТЕН СЛОЈ НА КАПИТАЛОТ ВРЗ ОСНОВА НА КВАЛИТАТИВНАТА СУПЕРВИЗОРСКА ОЦЕНА

9. Во случаите на примена на квалитативната супервизорска оцена од главата IV од оваа одлука:

- банката од точката 8 став 1 алинеја 1 на оваа одлука се распоредува во најниската поткатегија на системска значајност, определена согласно со главата III од оваа одлука;
- банката од точката 8 став 1 алинеја 2 на оваа одлука се распоредува во соодветната пониска или повисока поткатегија на системска значајност, утврдена со примената на квалитативната супервизорска оцена.

VI. ДИНАМИКА ЗА УТВРДУВАЊЕ СИСТЕМСКИ ЗНАЧАЈНИ БАНКИ И ЗА ИЗДВОЈУВАЊЕ НА ПОТРЕБНИОТ ИЗНОС ЗАШТИТЕН СЛОЈ НА КАПИТАЛОТ ЗА СИСТЕМСКИ ЗНАЧАЈНИТЕ БАНКИ

10. Врз основа на методологијата од точката 1 од оваа одлука и упатството од точката 12 од оваа одлука, Народната банка ги идентификува системски значајните банки.

За секоја системски значајна банка од ставот 1 од оваа точка, гувернерот на Народната банка носи одлука во која е наведена висината на стапката на заштитниот слој на капиталот за системски значајни банки што треба да го одржува банката според квантитативниот пристап и според квалитативната супервизорска оцена и ја доставува до банката најдоцна до 30 април во секоја година.

Банката од ставот 1 од оваа точка е должна да се усогласи со стапката на заштитниот слој на капиталот наведена во одлуката од ставот 2 од оваа точка, најдоцна до 31 март во следната година.

11. Согласно со закон, Народната банка ја објавува листата на банки коишто се идентификувани како системски значајни банки на својата интернет страница.

12. Гувернерот на Народната банка ќе донесе упатство за спроведување на оваа одлука во кое подетално се определуваат:

- пондерите на значајност на критериумите од точката 2 од оваа одлука;
- пондерите на значајност на показателите од точката 3 од оваа одлука во критериумот на кој му припаѓаат и во вкупната пресметка;
- начинот на утврдување на сумарната оцена од точката 4 став 1 од оваа одлука;
- начинот на утврдување на интервалите на секоја поткатегија на системска значајност од точката 6 од оваа одлука;
- интервалите на секоја поткатегија на системска значајност (и1, и2, и3, и4 и и5 од прилогот бр. 2 од оваа одлука).

Доколку Народната банка одлучи да ја примени квалитативната супервизорска оцена од точката 8 став 1 алинеја 1 од оваа одлука, во упатството од ставот 1 од оваа точка, ги пропишува и информациите и податоците врз основа на кои се спроведува квалитативната супервизорска оцена.

Упатството од ставот 1 од оваа точка се ревидира најмалку еднаш во три години, при што задолжително се преоценуваат интервалите на одделните поткатегији на системска значајност.

13. Народната банка ќе ги утврди системски значајните банки со состојба на 31 декември 2016 година, најдоцна до 30 април 2017 година.

VII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

14. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

15. По исклучок на точката 11 став 2 од оваа одлука, банката којашто до 30 април 2017 година Народната банка ја известила дека е идентификувана како системски значајна банка, е должна да исполни најмалку половина од стапката на заштитниот слој на капиталот до 30 септември 2017 година, а останатата половина од стапката на заштитниот слој на капиталот е должна да ја исполни до 31 март 2018 година.

О бр. 02-15/II-6/2017
27 февруари 2017 година
Скопје

Гувернер
и претседавач
на Советот на Народната банка
на Република Македонија
Димитар Богов

Прилог бр. 1

Критериуми на системска значајност и квантитативни показатели вклучени во секој критериум

Критериум на системска значајност	Показатели Се пресметуваат за секоја банка, како сооднос на одделната позиција за секоја банка и истата позиција на ниво на банкарскиот систем
Големина	Билансни и вонбилансни активности
Заменливост	Кредитна изложеност кон нефинансиски лица
	Депозити на нефинансиски лица
	Кредитна изложеност кон 20-те најголеми должници - нефинансиски лица на ниво на банкарскиот систем
	Интрабанкарски платен промет
Поврзаност	Промет на меѓубанкарски пазар
	Промет на девизен пазар
	Платен промет преку платните системи
Сложеност	Пласмани во и обврски кон странски финансиски институции
	Платен промет со странство

Прилог бр. 2

Заштитен слој на капиталот за секоја поткатегорија на системска значајност

Поткатегорија на системска значајност	Интервал	Заштитен слој на капиталот за системски значајни банки
5	над и4	3,5%
4	над и3 до и4 (максимална вредност)	2,5%
3	над и2 до и3	2,0%
2	над и1 до и2	1,5%
1	350 до и1	1,0%